

konferenci předneseny, zvláště významné místo zaujaly vedle příspěvku pracovníka katedry marxismu-leninismu Františka Koutného o komunistickém hnutí na brněnských vysokých školách v třicátých letech příspěvky pracovníků katedry politické ekonomie University J. E. Purkyně v Brně. Ladislav Kučerák přednesl cenný diskusní příspěvek k vedoucí úloze strany při řízení průmyslu, Jan Šrůtka o rozvoji životní úrovně pracujících Brněnského kraje v letech 1954—1958 a František Loula o přechodu od malovýroby k velkovýrobě v zemědělství Jihomoravského kraje. Naposled uváděný diskusní příspěvek je vlastně prvním soubornějším zhodnocením politiky strany na vesnici v Jihomoravském kraji od r. 1948 z hlediska ekonomických výsledků socializace. Konferenci uvedl a uzavřel prorektor University J. E. Purkyně v Brně František Hejl. Materiály z konference, která se stala důležitým mezníkem v rozvoji vědecké práce na regionálních dějinách strany v Jihomoravském kraji, vyšly péčí KV KSC v Brně a Muzea dělnického hnutí Brněnska v Brně 1961 (k vydání připravili Ladislav Bednařík, Otakar Franěk, František Hejl, Václav Peša a Jaroslav Šabata). Jiří Loukotka

Přednášková činnost Jednoty filosofické, pobočky v Brně

Na podzim 1957 byla v Brně obnovena činnost Jednoty filosofické, a to jako brněnské pobočky Jednoty filosofické při ČSAV. Tato zpráva chce seznámit čtenářskou veřejnost s přednáškovou činností pobočky, hlavně však s obsahem přednášek těch soudruhů, kteří publikují v sociálně-vědné řadě Sborníku prací filosofické fakulty UJEP. O ostatních významnějších přednáškách se jen stručně zmíníme. Jde zde pouze o přednášky přednesené do konce letního semestru 1962.

Ludvík Tošenovský přednášel v březnu 1960 *O vzniku a vývoji pojetí praxe jako kritéria pravdy*. Přednášející dovedl, že je projevem nepřipustného stírání kvalitativního rozdílu mezi naší a předmarxistickou filosofií, vzbuzuje-li se dojem, že praxe v jednotě všech jejích tří základních typů (společenská výroba, přeměna materiálních společenských vztahů a experiment) a pojmávanou jako zásah do hmotné skutečnosti považoval někdo před Marxem a Engelsem za kritérium pravdy. U některých předmarxistických myslitelů (Vico, Hegel aj.) nalézáme pouze zárodky takového pojetí. Kromě toho se přednášející oíbal některými stránkami učení o absolutním a relativním charakteru praxe ve funkci kritéria pravdy a problematikou racionální a empirické zprostředkované formy praxe jako ověřovatky pravdivosti poznatků. Přednáška se dotkla jen nejzávažnějších otázek analyzovaných v delší, stejně nadepsané studii, kterou L. Tošenovský letos uveřejnil jako II. kapitolu „Příspěvků k základním otázkám teorie pravdy“ (SPN, edice Spisů filosofické fakulty UJEP).

V dubnu 1960 přednesl Jaroslav Šabata přednášku *O předmětu vědeckého komunismu*. Přednášející zhuštěně formuloval své názory na uvedenou otázku, vyložené jednak dříve (např. v článku ve Sborníku prací filosofické fakulty, Brno, 1958, G 2, přetištěném v příloze Přehledu, roč. 1959, č. IV), jednak blíže rozvedené v pozdějších publikovaných pojednáních (srovnej O některých otázkách výuky vědeckého komunismu, Přehled, roč. 1960, č. IV a příspěvek do diskuse o metodologických otázkách vědeckého komunismu, uveřejněný v Příspěvcích k dějinám KSC, roč. 1961, č. 5).

O *revizionistické a sektářské koncepci koexistence socialismu a kapitalismu* přednášel v listopadu 1960 József Solár. Dokázal nejdříve nespornou aktuálnost problematiky koexistence protikladných společenských soustav. Ve výkladu revizionistické koncepce koexistence jako „aktivního mírového soužití“ vyústil rozbor pacifistického, hodnocení mezinárodní situace a současného vývoje kapitalismu soudobými revizionisty, jejich odmítání principu proletářského internacionálního a rozbor revizionistického pojetí socialismu jako živelně se prosazujícího procesu. Dále přednášející vyložil vztah „levých sektářů“ k alternativě válka — mírové soužití i jejich orientaci na nevyhnutelnost války, i když jen malých. V závěru objasnil podstatu marxisticko-leninského pojetí vývoje vztahů protikladných společenských soustav. Základní myšlenky této přednášky se shodují se závěry, k nimž Josef Solár došel ve svém článku „O revizionistickém a dogmatickém pojetí koexistence“, uveřejněném v 5. čísle sociálně-vědné řady (G) Sborníku prací filosofické fakulty.

V souvislosti s vydáním českého překladu Bernalovy knihy *Věda v dějinách* přednášel v březnu 1961 Jan Macků na téma *Nad knihou J. D. Bernala Věda v dějinách*. Přednášející se soustředil hlavně na otázku definice vědy a pak na vztah jednotlivých přírodních a společenských věd k vědecké filosofii. Především odmítl Bernalovy pochybnosti o možnosti definovat vědu. Jím navržená definice vědy („Věda... jako proces získávání, ověřování, třídění a usoustavňování poznatků a z nich vyzvozaných hypotéz a teorií vždy o jisté formě pohybu hmoty je současně i souhrnem jí vlastních metod, institucí a organizací, které tomuto procesu

pomáhají“; srovnací recenzi uvedené knihy napsanou přednášejícím do Sborníku prací filosofické fakulty, 1961, G 5, str. 169) je však poněkud úzká, protože z vědy nepřímou vylučuje některé vědy společenské, zvláště vědeckou filosofii.

V červnu 1961 přednesl *Václav Zykmund* přednášku *K problematice společenské funkce moderního umění*. Přednášející se nejdříve pokusil předběžně vymezit obsah pojmu „moderní umění“ a nato dovodil, že je nesprávné redukovat společenskou funkci umění jen na její — jinak jistě významnou — funkci ideologickou. Dále se obíral předpoklady vzniku a samým vznikem moderního umění. Dokazoval, že v renezanci začíná zánik stylu a vzniká proces individualizace a atomizace umělecké tvorby. V kubismu, který již představuje nesporné umění moderní, existovaly dvě základní tendence: k realismu a k abstrakci. Dále se přednášející obíral teoretickými problémy, které řešili někteří teoretikové a historikové moderního umění, např. W. Warringer (teorie „vcítování“ aj.), V. Kadinský (teorie „vnitřní nutnosti“), H. Sedlmayer (autor práce „*Revolution der modernen Kunst*“), H. Read aj. Nato přednášející dovodil, že moderní umění se stále štěpí na progresivní (Picasso, mexická malba atp.) a na umění, v němž se projevují reakční tendence pod vlivem existencialistické filosofie a estetiky. V závěru se přednášející zamyslel nad místem moderního umění v socialistické společnosti. Ukázal, že třídní aspekty uměleckého projevu rozdělují všechny formy moderního umění do dvou proudů, do dvou protikladných tendencí.

O přednáškové činnosti členů katedry dějin filosofie v brněnské pobožce Jednoty filosofické přinesl dost podrobnou zprávu 7. číslo našeho Sborníku prací, řada B (str. 136—137). Zde proto postačí jen výčet přednášejících a titulů: *Jiří Cetyl*, Několik poznámek o filosofii Fr. Krejčího (duben 1959), *Josef Macháček*, O emotivní teorii morálky (červen 1959), *Josef Macháček*, O Bláhově filosofii mravnosti a některých aspektech jeho sociologie (s koreferátem *Mír. Ovesného*) z katedry DHM, říjen 1959), *Lubomír Nový*, Ke kritice Masarykovy filosofie (prosinec 1960).

Z ostatních členů pobožky Jednoty filosofické přednášeli na jejich pracovních schůzích především *Jaromír Blažke* z Vysoké školy zemědělské (v květnu 1959 na téma: Některé filosofické aspekty technické normalizace a v prosinci 1961 na téma: Nové jevy v marxisticko-leninské teorii státu) a *Jaroslav Kudrna* z jedné katedry historie filosofické fakulty UJEP (v březnu 1962 na téma: K politickým a filosofickým aspektům současné západoněmecké historiografie; podstatnou část této přednášky uveřejnil Jar. Kudrna ve *Filosofickém časopise CSAV*, roč. 1962, č. 5).

Z pražských hostů přednášeli dosud v pobožce *Jiřina Popelová-Otáhalová* (v říjnu 1961 „O filosofii porevoluční buržoazie“) a *Robert Kalivoda* (v dubnu 1962 „O dialektickém charakteru vztahu mezi ideologií a ekonomikou“).
Ludvík Tošencovský

Konference o otázkách lékařské morálky

Pod názvem *Morálka ve zdravotnictví* uspořádala lékařská fakulta University J. E. Purkyně v Brně ideologickou konferenci, která se konala 16. května 1961. Její přípravou byla pověřena komise v čele s profesorem MUDr. Josefem *Hádlíkem*, v níž pracovali kromě lékařů i členové katedry dialektického a historického materialismu *Živan Vodseďálek* a *Jan Macků*. Referáty a diskusní příspěvky přednesené na konferenci se týkaly jak obecnějších problémů vztahů lékaře ke společnosti a k nemocnému člověku, tak některých speciálních otázek morálky lékařského povolání. Velkou pozornost vzbudily zejména otázky eugeniky v socialistické společnosti, o nichž hovořil docent MUDr. O. Nečas, docent MUDr. M. Toman a MUDr. O. *Fintajšlová*. Konference se diskusními příspěvky zúčastnili i členové katedry dialektického materialismu *Jan Macků* (úvodní slovo Humanismus — základ komunistické morálky), *Antonín Jašek* (Morální odpovědnost vědců), *Hanuš Steiner* (Morální vztahy lékaře k jednotlivci a ke společnosti) a z katedry základů marxismu-leninismu O. *Stěpánková* (Výchova k novému poměru k práci — základ morální výchovy zdravotníků), *Marie Bednaříková*, *Vojtěch Zampach* a MUDr. B. *Uchytíl* (Vliv brigád socialistické práce ve zdravotnictví a rozmnožování společenských hodnot). Konference se zúčastnili i lékaři z praxe a také členové katedry dějin filosofie filosofické fakulty *Karel Hlavouš* (Morální vztahy mezi jedinci) a *Lubomír Nový* (Nové morální aspekty v současném katolickém existencialismu). *Jan Macků*